

Jouko Havusen puhe Vaasan yliopiston vuosipäivän juhlassa 26.1.2018

Arvoisa rehtori, hyvä juhlayleisö ja hyvät vuonna 1968 Vaasan kauppakorkeakoulussa opintonsa aloittaneet alumnit,

Vuotta 1968 kutsutaan "HULLUKSI VUODEKSI". Maailma kuohui vuonna 1968 rajummin kuin koskaan toisen maailmansodan jälkeen. "Hullua vuotta" leimasivat Vietnam, Tsekkoslovakia, opiskelijoiden radikalismi ja poliittiset murhat.

Mutta täällä Vaasassa ja Vaasan kauppakorkeakoulussa vuosi oli kaikkea muuta kuin "hullu". Se oli monille unelmien täyttymys, kun pitkäaikainen työ Vaasan kauppakorkeakoulun perustamiseksi ja käynnistämiseksi johti tulokseen. Syksyllä 1968 voitiin Vaasan kauppakorkeakoulu käynnistää ensimmäisellä 149 opiskelijan joukolla. Unelmilla on taipumus toteutua – ainakin, jos niiden eteen on valmis tekemään töitä, ja Martti Ulkuniemen johdolla toimineen Vaasan Kauppakorkeakoulun Säätiön perustajat ansaitsevat suuren kiitoksen ja tunnustuksen määrätietoisesta toiminnastaan.

"Hullu vuosi" ulotti toki vaikutuksensa Vaasaankin. Mies ja ääni periaatteesta käytiin täälläkin keskusteluja, mutta tietyllä arvokkuudella. Professori Laura Kolbe sanoo vuoden 1968 opiskelijaradikalismista Suomessa seuraavasti: "Se sukupolvi, joka synnytti vuoden 1968 tapahtumat, synnytti myös myytin itsestään ja omasta erinomaisuudestaan". Oma tarinaansa kertoo sekin, että ennen kuin "Vanhan valtaajat" poistuivat Vanhasta ylioppilastalosta, se siivosi siellä jälkensä!

Vaasan kauppakorkeakoulun perustamista korostettiin hakuvaiheessa merkittävästi alueellisilla näkökulmilla: "uuden, kolmannen suomenkielisen kauppakorkeakoulun tulisi sijaita tarpeeksi etäällä Helsingissä ja Turusta, mutta toisaalta sellaisessa paikassa, joka on mahdollisimman keskeinen ottaen huomioon valtakunnan sen osan väestön, joka silloin oli kauppakorkeakoulujen samoin kuin muunkin korkeakoulutoiminnan kannalta huonoimmassa asemassa. Säätiö katsoi, että tämän ehdon täyttää Vaasa, joka toisaalta ei ole liian pohjoisessa ajatellen niitä opiskelijoita, jotka hakeutuvat sinne maan muista osista."

Ensimmäisen lukuvuoden hakijoita oli kaikkiaan 1532, joista kirjoittautui ekonomilinjalle 89 ja kirjeenvaihtajalinjalle 60. Luvussa lienee osaltaan selityksenä edellä kuvattua maantiedettä ja patoutunutta kysyntää - nyt ei tarvinnut lähteä "liian kauas kotoa pois". Tilastot vuosilta 1968 - 1977 osoittavat, että 1. vuoden opiskelijoista noin kaksi kolmannelta oli kotoisin maan keskisistä ja pohjoisista lääneistä. Silloisen Vaasan läänin osuus oli 37 - 38 %. Mutta Vaasan kauppakorkeakoulu oli alusta alkaen sittenkin hyvin valtakunnallinen, jopa alueellisesti laajapohjaisin. Perustamisvuosien historiikissa Martti Ulkuniemi lausuu vertailuna hieman mahtipontisesti Helsingin kauppakorkeakoulun olevan kehittymässä eräänlaiseksi "paikalliskorkeakouluksi", kun jopa yli 70 % hakijoista on Helsingistä ja muualta Uudenmaan läänistä.

Ensimmäiset Vaasan kauppakorkeakoulussa tutkinnon suorittaneet ekonomit ja kirjeenvaihtajat valmistuivat 28.5.1971, jolloin opintonsa sai päätökseen minimiajassa 35 ekonomia ja 24 kirjeenvaihtajaa. Tämä oli 40 % vuosikurssin alkuvahvuudesta. Mihin valmistuneet sitten sijoittuivat? Vaasan kauppakorkeakoulusta vuosina 1971 – 1975 valmistuneista 35,3 % oli kotoisin Vaasan läänistä ja vastaavasti 35,9 % sai ensimmäisen työpaikan Vaasan läänistä. Tulos oli varmasti korkeakoulun perustajien toiveiden mukainen! Toki tilastoissa on nähtävissä erityisesti pääkaupunkiseudun työpaikkavetovoima.

Johtopäätöksinä on em. historiikissa todettu Vaasan kauppakorkeakoulun palvelevan ennen kaikkea Väli- ja Pohjois-Suomen läänejä, samalla kun se kuitenkin on vaikutusalueeltaan huomattavassa määrin yleisvaltakunnallinen laitos.

Ensimmäisten opiskelijoiden harteilla oli valtava paine. Meidän oli luotava opiskelussamme ja työmarkkinoilla kokemus ja mielikuva tasokkaasta Vaasan kauppakorkeakoulusta. Toki sama paine lienee ollut opettajiemme harteilla. Yhdessä nämä paineet varmasti loivat sen hyvän pohjan, jonka varassa Vaasan kauppakorkeakoulu sai paikkansa muiden Suomen yliopistojen ja korkeakoulujen joukossa.

Me työllistyimme aikanaan hyvin. Työmarkkinoilla oli menossa suuria muutoksia. Muun muassa entisissä juristivaltaisissa organisaatioissa, kuten verohallinnossa ja pankkisektorilla nähtiin taloudellisen osaamisen merkitys uudella tavalla ja tähän saumaan pääsimme mukaan. Yritysmaailma kansainvälistyi ja kielitaitoiset liiketoimintaosaamista omaavat kirjeenvaihtajat olivat kysytyjä osaajia. Pienet ja keskisuuret yritykset alkoivat rekrytoida korkeakoulujen kasvatteja. Myös akateeminen yrittäjyys alkoi nousta. Jälkeenpäin ajatellen voisi jopa väittää, että Vaasan kauppakorkeakoulun ”brändi” kehittyi niin vahvaksi, että monille Vaasan korkeakoulu ja Vaasan yliopisto pysyivät pitkään Vaasan kauppakorkeakouluna.

Yliopistojen vaikuttavuus on yksi yliopistokeskustelun kestoteemoja. On selvää, että oma yliopistomme oli aluksi hyvin selkeä alueellisen vaikuttavuuden yliopisto. Se näkyy aiemmin esillä olleissa tilastoissa ja se näkyi yliopiston perustyössä. Puhuttiin ns. ”kahteen suuntaan avautuvasta ovesta”. Oli luotava vahva side oman alueen elinkeinoelämään ja päättäjiin. jotta ns. ”oma yliopistomme” sai käsitteenä hyväksyntänsä. Uskaltaisin väittää, että nykyisissä Pohjanmaan maakunnissa ei ole yhtään kuntaa, jonka asukkaiden, yritysten tai päättäjien kanssa ei olisi oltu tekemisissä. Vaasan yliopiston merkittävä rooli Seinäjoen ja Kokkolan yliopistokeskuksissa on ensiarvoisen tärkeää alueellista vaikuttamista.

Niinpä nyt onkin ollut ilo huomata, kuinka yksituumaisesti Vaasan yliopiston puolesta nyt käytetään alueella puheenvuoroja. Vaasan yliopiston erinomainen menestys varainhankinnassa kertoo tästä hyväksynnästä.

Mutta yhtään yliopistoa ei ole perustettu vain alueelliseksi vaikuttajaksi. Seuraava taso on valtakunnallinen vaikuttavuus - Vaasan yliopisto yhtenä merkittävänä tekijänä Suomen yliopistoverkostoa. Tämä asema on kiistatta saavutettu. Vaasan yliopiston kasvatit levittäytyvät asiantuntijoina eri puolille Suomea, yliopiston asiantuntijat ovat näkyvästi esillä eri medioissa, Vaasan yliopiston tutkijoiden tutkimukset ovat usein referoituja ja Vaasan yliopisto tuottaa akateemisia osaajia muidenkin yliopistojen rekrytoitavaksi. Hyvä esimerkki viimeisestä on Vaasan yliopiston rahoitustutkimus, jonka tohtorit ovat miehittäneet usean muun Suomen yliopiston rahoituksen virkoja. Omilla erityisvahvuusaloillaan myös koulutustoimintaa (avoin yliopisto, täydennyskoulutus ja tutkintokoulutus) on ulotettu muualle Suomeen (mm. Helsinkiin). Eräs seikka huolestuttaa – ei yksin Vaasan yliopiston

kohdalla, vaan yleisesti yliopistojen tuottaman tutkimustiedon suhteen. Yliopistollisen tutkimustiedon hyväksikäyttö asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa tuntuu meillä jäävän liian vähälle. Tässä on kaikille Suomen yliopistoille yhteinen iso valtakunnallisen vaikuttavuuden kehittämisaalue!

Viimeinen taso on yliopiston kansainvälinen vaikuttavuus. Vaasan yliopisto on nykyisin erittäin kansainvälinen. Tähän hakeutuu paljon ulkomaalaisia opiskelijoita, henkilökunta on kansainvälistä ja yliopisto näkyy monin eri tavoin eri puolilla maailmaa. Kaikki maanosat on varmaankin valloitettu ja Euroopassa ei liene montaa maata, johon ei Vaasan yliopistolla olisi jotain yhteyttä. Ja millä tavalla: ”Best Paper Award” on jo tuttu tunnustus Vaasan yliopiston tutkijoille kansainvälisistä kongresseista. Levón-instituutin moninaiset EU-hankkeet ovat hyvin täydentäneet tiedekuntien ja laitosten tutkimuspainotteisia projekteja. Vaasan yliopisto on hyvin tunnettu toimija yliopistojen kansainvälisessä perheessä.

Yliopistot Suomessa ovat jatkuvan uudistumisen ja kehittämisen kohteena. Tässä on päätöksentekijäin muistettava, että muutos ei koskaan saa olla tavoite, vaan se on väline jonkin halutun saavuttamiseksi. Myös Vaasan yliopisto muuttuu ja sen tulee muuttua. Muutoksessa ja kehityksessä on muutamia isoja merkkipaaluja. Yksi on se, että olemme nyt Vaasan yliopistossa. Toinen on tämä Suomen kaunein yliopistokampus. Näiden ja monien muiden merkkipaalujen eteen ovat yliopiston omat ”tulisieluiset päättäjät” tehneet ansiokasta työtä. Vaikka olenkin puheessani elänyt paljolti historiassa ja jo saavutetussa, uskon vakaasti, että me vuonna 1968 aloittaneet emme halua juuttua ”niihin menneisiin hyviin aikoihin”, vaan näemme kehityksen positiivisena.

Vaasan yliopisto on osaava ja kooltaan ketterä muuttumaan ja rakentamaan toimintaansa sellaiseksi, että sen paikka yliopistojen joukossa ”pysyy ja paranoo”, kuten on tapana sanoa. Tähän työhön saatte meidän kaikkien tuen nyt ja jatkossa.

ONNITTELUKSET 50-VUOTIAALLE VAASAN YLIOPISTOLLE!

